

Innspill til forslag om reguleringer i fisket etter anadrome laksefisk i elv og sjø i 2022

Sametingets høringsinnspill til Klima- og miljødepartementets forslag om endringer i fiskeforskriftene for Tanavassdraget for 2022, samt Miljødirektoratets forslag om endringer i bestemmelser for fiske etter anadrome laksefisk i sjø og vassdrag.

Laksefisket er en viktig del av samisk kultur og identitet. Om forvaltningen av de ulike laksestammene i samiske områder skal kunne oppfattes som legitim, er det viktig at de ansvarlige beslutningstakerne evner å balansere hensynet til bevaring av bestandene, opp mot hensynet til bevaring og videreføring av samisk tradisjonell kunnskap og fangstkultur. Tradisjonell kunnskap om matauke – herunder fiske etter anadrom laksefisk – oppfattes av Sametinget som en like viktig og umistelig del av vår felles kulturarv, uavhengig av om den er knyttet til sjø eller elv.

Sametinget mener det er viktig at laksebestandene i Tanavassdraget forvaltes på en helhetlig måte, hvor fisket innrettes på en slik at tradisjonelle rettighetshavere gis prioritet, og med en fordeling av uttak i elv og sjø som oppfattes som legitim av lokalbefolkningen. På norsk side av vassdraget er det allerede etablert et demokratisk styrt forvaltningsorgan, Tanavassdragets fiskeforvaltning/Deanučázádaga guolástanhálddahus, som skal sikre lokal medvirkning i reguleringsprosessen, og som vi mener burde tillegges avgjørende vekt i beslutningene.

Dersom de lokale sjølaksefiskernes interesseorganisasjoner og vassdragets lokale forvaltningsorgan mener det er tilrådelig å gjennomføre et kulturbetinget fiske etter atlantisk laks i 2022, så er det viktig at dette tas hensyn til, og at kulturutøverne i både sjø og elv behandles prinsipielt likt. De som fisker med tradisjonelle redskaper, må dessuten gis mulighet til å gjennomføre dette på en fleksibel måte som sørger for at de tidsmessige rammene ikke blir til hinder for gjennomføring av sesongens fiske.

Om fisket, av bestandsmessige hensyn, ikke kan gjennomføres i en utstrekning som sikrer overføring av tradisjonell kunnskap mellom generasjonene, så mener Sametinget at det påligger Staten et ansvar for å gjennomføre positive særtiltak for å opprettholde og videreføre kunnskapen om det tradisjonelle samiske laksefisket. Slike tiltak burde være effektive og substansielle, og sikre at både språk, kultur, verdier og tradisjonell kunnskap knyttet til laksefisket bevares for fremtiden. Å styrke institusjoner som sørger for å dokumentere og formidle disse tingene, vil være et slikt tiltak. Et annet tiltak, som både kan fungere som en forberedelse på den forventede invasjonen i neste oddetallsår, en måte å hente inn nødvendige erfaringer og kunnskap, samt sørge for å holde i hevd deler av den praktiske erfaringen og kunnskapen, vil være å samarbeide med sjølaksefiskerne om et forskningsfiske etter pukkellaks i det området som nå foreslås stengt for fiske etter anadrom fisk med faststående redskaper.

Sametinget mener dessuten at Staten, i samråd med lokale rettighetshavere, burde kunne finne fram til et sett med kriterier som vil kunne regulere adgangen til fisket etter vill atlantisk laks i området i framtiden, og som sørger for å prioritere de ulike rettighetsgruppene med utgangspunkt i bestandssituasjonen. Det påligger dessuten Staten et ansvar for å sørge for at tradisjonell kunnskap, som også omfatter erfaringsbasert kunnskap, gis en sentral plass i forvaltningen. En måte å gjøre dette på, er å styrke rettighetshavernes organisasjoner og Tanavassdragets fiskeforvaltning/Deanučázádaga guolástanhálddahus.

Sametinget mener det er positivt at regjeringen har nedfelt i Hurdalsplattformen at den vil sikre at de eksisterende rettighetene til fiske i sjøsamiske områder er reelle, og at den vil beholde et bærekraftig sjølaksefiske som en viktig næring og kultur- og tradisjonsbærer. Vi ser fram til at dette følges opp gjennom reguleringene av laksefisket i 2022.